

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu

LOP.410.004.01.2015
P/15/044

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu
ul. Krakowska 28, 45-075 Opole
T +48 77 449 70 00, F +48 77 449 70 44
lop@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/044 - Świadczenie pomocy osobom starszym przez gminy i powiaty
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Edward Wrzeszcz - doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 93440 z dnia 21 maja 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	Dom Pomocy Społecznej „Maria” w Korfantowie ¹ , 48-317 Korfantów, ul. 3 Maja 2
Kierownik jednostki kontrolowanej	Halina Wojewódka, dyrektor ² (dowód: akta kontroli str. 5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Stan organizacji i wyposażenia DPS, kwalifikacje zawodowe pracowników oraz poziom jego finansowania w latach 2012-2014 umożliwiały świadczenie mieszkańcom DPS usług na poziomie obowiązujących standardów z uwzględnieniem indywidualnego podejścia do każdego z mieszkańców i ich możliwości psychofizycznych.

Warunki architektoniczne budynków DPS i jego otoczenia (brak barier architektonicznych), lokalowe (pokoje jedno i dwu osobowe) i sanitarne (dostępność do urządzeń sanitarnych i ich czystość) umożliwiały nowym mieszkańcom adaptację do życia w DPS, a Zespołowi terapeutyczno-opiekuńczemu³ realizację usług opiekuńczych i wspomagających świadczonych wszystkim mieszkańcom w ramach ich indywidualnych planów wsparcia.

Zakres realizacji działań określonych w indywidualnych planach wsparcia, w przypadku niektórych mieszkańców, nie został zrealizowany w pełni, z uwagi np. na pogorszenie ich stanu zdrowia lub niechęć do uczestnictwa w proponowanych formach działań opiekuńczo-wspomagających.

Zapewniona została mieszkańcom DPS opieka lekarsko-pielęgniarska i psychologiczna, o czym świadczy duża liczba udzielonych im przez lekarza rodzinnego, lekarzy specjalistów i psychologa porad i wystawionych skierowań na badania.

W latach 2012-2014 DPS działał w stabilnych warunkach finansowych, dysponując na bieżąco środkami finansowymi niezbędnymi na jego niezakłócone funkcjonowanie. Dyrektor DPS przekazywała do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie rzetelne dane stanowiące podstawę ustalenia średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańców.

¹ Dalej: DPS.

² Powołana na stanowisko z dniem 1 stycznia 2004 r.

³ Dalej: Zespół.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości, których część została usunięta w trakcie kontroli NIK – dotyczyły:

1. Nieprzestrzegania zasady określonej w § 6 ust. 1 pkt 6 lit. c rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w *sprawie domów pomocy społecznej*⁴, zgodnie z którą ostatni posiłek mieszkańcom DPS jest podawany nie wcześniej niż o godz. 18:00.
2. Niezachowania wymogu wynikającego z Regulaminu pracy Zespołu, który stanowił, że jego zebrania odbywają się co 2 miesiące lub w miarę potrzeb.
3. Niezrealizowania, w jednym na 15 zbadanych przypadków, obowiązku wynikającego z § 11 rozporządzenia w *sprawie dps*, polegającego na ustaleniu przed przyjęciem osoby do domu pomocy społecznej jej aktualnej sytuacji w miejscu zamieszkania lub pobytu.
4. Opracowania, w przypadku jednego z mieszkańców, indywidualnego planu wsparcia po upływie 7 miesięcy i 10 dni od dnia jego przyjęcia do DPS, co było niezgodne z § 2 ust. 4 rozporządzenia w *sprawie dps*, ponieważ plan wsparcia powinien być przygotowany w terminie 6 miesięcy od dnia przyjęcia mieszkańca do DPS.
5. Niespełnienia wymogu określonego w § 6 ust. 1 pkt 2 lit. h rozporządzenia w *sprawie dps*, ponieważ w tzw. II budynku DPS nie było urządzonej palarni, pomimo że w budynku tym mieszkały osoby palące.
6. Niezapewnienia mieszkańcom możliwości korzystania z codziennej prasy, pomimo że wymóg taki wynikał z § 6 ust. 1 pkt 10 lit. c rozporządzenia w *sprawie dps*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Prawidłowość świadczenia usług przez DPS na poziomie obowiązujących standardów

Opis stanu faktycznego

1. DPS funkcjonuje na podstawie zezwolenia Wojewody Opolskiego z dnia 14 stycznia 2010 r. (decyzja Nr 1/2010) udzielonego Powiatowi Nyskiemu na czas nieokreślony. Jest on przeznaczony dla 56 osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych fizycznie. DPS zlokalizowano w dwóch budynkach oddalonych od siebie o ok. 10 m: głównym - w którym wg stanu na 27 maja 2015 r., zamieszkiwało 35 mieszkańców oraz w tzw. II budynku, w którym zamieszkiwało 20 mieszkańców.

(dowód: akta kontroli str. 6-9)

Działalność DPS regulowana jest m.in. przepisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej*⁵ i rozporządzenia w *sprawie dps*. Szczegółowe zasady organizacji, funkcjonowania oraz strukturę DPS określał jego statut⁶, regulamin organizacyjny⁷, regulamin pracy pracowników DPS⁸ oraz 21 procedur wewnętrznych, ustalonych przez dyrektora DPS, dotyczących różnorodnych sfer funkcjonowania DPS. Działalność samorządu mieszkańców określał Regulamin samorządu mieszkańców wprowadzony w życie zarządzeniami dyrektora DPS nr 7/2011 z 21 października 2011 r. oraz nr 6/2014 z dnia 4 grudnia 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 10-65)

⁴ Dz.U. z 2012 r., poz. 964, dalej: rozporządzenie w sprawie dps.

⁵ Dz. U. z 2015 r., poz. 163 ze zm.; dalej: ustawa o pomocy społecznej.

⁶ Stanowiący załącznik do uchwały Nr XXXVIII/430/06 Rady Powiatu Nyskiego z dnia 30 czerwca 2006 r. w sprawie nadania statutu Domowi Pomocy Społecznej w Korfantowie, ze zm.

⁷ Stanowiący załącznik do uchwały Nr 24/60/07 Rady Powiatu Nyskiego z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Domu Pomocy Społecznej w Korfantowie, ze zm.

⁸ Wprowadzony zarządzeniem Nr 2/2012 dyrektora DPS z dnia 1 października 2012 r.

W Regulaminie organizacyjnym DPS określony został m.in. zakres zadań jego komórek organizacyjnych, tj. Działu Opiekuńczego, Działu Obsługi, Działu Księgowości i Administracji; rodzaje świadczonych przez DPS usług, a także prawa i obowiązki mieszkańców DPS.

(dowód: akta kontroli str. 18-30)

Według stanu na 27 maja 2015 r., na 55 mieszkańców DPS obsada etatowa wynosiła: w dziale opiekuńczym - 28 osób⁹, w księgowości i administracji - 6 osób i w dziale obsługi - 7 osób.

W dziale opiekuńczym zatrudnionych było 28 osób: 26 - w ramach umowy o pracę, w tym 13 osób na czas nieokreślony i 13 na czas określony. Dwie osoby zatrudnione były na podstawie umowy zlecenia. Spośród pracowników ww. działu 26 osób zatrudniono w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wyższe wykształcenie posiadało sześć osób, średnie - 13 osób, zawodowe - pięć, a podstawowe - cztery osoby. Za wyjątkiem osób z wykształceniem podstawowym zatrudnionych głównie na stanowisku pokojowej, pozostałe osoby legitymowały się wykształceniem ponadpodstawowym - kierunkowym (pielęgniarka, rehabilitant, fizjoterapeuta, pracownik socjalny pomocy społecznej, terapeuta zajęciowy, opiekun w domu pomocy społecznej, opiekun medyczny).

W DPS zatrudnionych było dwóch pracowników socjalnych.

Najdłuższy staż pracy pracownika działu opiekuńczego w DPS wynosił 24 lata, najkrótszy 3 miesiące, a średni dla wszystkich pracowników tego działu - 7 lat.

(dowód: akta kontroli str. 66-78)

Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca DPS w latach 2012-2014 ustalony przez Starostę Nyskiego wynosił odpowiednio: 2 373,06 zł; 2 470,11 zł i 2 565,13 zł, a określona przez dyrektora DPS dzienna stawka żywniowa na jednego mieszkańca w całym tym okresie pozostawała na tym samym poziomie, tj. 8 zł, chociaż faktycznie w poszczególnych latach wynosiła ona odpowiednio: 7,65 zł, 7,48 zł i 7,34 zł. Udział kosztów żywienia (tzw. „wsadu do kotła”), pomimo wzrostu średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w ww. latach nieznacznie malał i wynosił on mniej niż 10% miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca.

(dowód: akta kontroli str. 79-86)

Zarówno organizacja wewnętrzna DPS, jego obsada etatowa, jak i kwalifikacje zatrudnionych w DPS pracowników stwarzały warunki do zapewnienia świadczenia mieszkańcom usług, o których mowa w art. 55 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, na poziomie obowiązujących DPS standardów, określonych w rozporządzeniu w sprawie dps.

(dowód: akta kontroli str. 10-78)

2. Standardy świadczonych usług wynikające z ww. rozporządzenia nakładają na DPS obowiązek zorganizowania funkcjonowania domu w sposób respektujący indywidualne podejście do każdego z mieszkańców, z uwzględnieniem ich możliwości psychofizycznych. Formalnie obowiązek respektowania ww. zasady został określony w Regulaminie organizacyjnym DPS w formie zadań przypisanych w § 6 działowi opiekuńczemu. Ponadto w § 7 Regulaminu zawarto zapis o treści: *Dom świadczy usługi dostosowane do potrzeb mieszkańców uwzględniając w szczególności: wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa, a zakres i poziom świadczonych usług dostosowany jest do stopnia fizycznej i psychicznej sprawności mieszkańca. W praktyce respektowaniu tych zasad służyła działalność Zespołu, który został zobowiązany - wspólnie z mieszkańcem - do opracowania i realizacji indywidualnego planu wsparcia mieszkańca (§ 7 pkt 7 Regulaminu organizacyjnego). Pośród praw mieszkańca opisanych w rozdziale VI w § 8*

⁹ Aktualnie 2 osoby przebywają na urlopie bezpłatnym, a jedna na urlopie macierzyńskim.

Regulaminu organizacyjnego, wymieniono m.in. prawo do: poszanowania swojego życia prywatnego i rodzinnego; bezpiecznego i godnego życia, intymności i niezależności; wolności wyrażania opinii i poglądów, otrzymywania i przekazywania informacji bez jakiegokolwiek ingerencji; opieki duszpasterskiej wyznawanej przez siebie religii; zgłaszania skarg i wniosków do samorządu mieszkańców i dyrektora DPS. Niezależnie od powyższego postępowanie skargowe zostało uregulowane także w dokumencie zatwierdzonym przez dyrektora DPS z dnia 11 czerwca 2007 r. pn. „*Procedura postępowania przy składaniu i rozpatrywaniu skarg w Domu Pomocy Społecznej w Korfantomie*”. Dokument ten określał m.in.: do kogo mogą być składane skargi, w jaki sposób powinny być rejestrowane, do kogo można się odwołać na sposób załatwienia skargi oraz wprowadzał możliwość wrzucania skarg do oznaczonej skrzynki w głównym budynku mieszkalnym.

(dowód: akta kontroli str. 21-25, 88-92)

W DPS od 30 grudnia 2009 r. prowadzony był „*Zeszyt dotyczący skrzynki skarg i wniosków oraz skarg mieszkańców*”, w którym odnotowywano fakt komisyjnego otwarcia skrzynki skarg i wniosków. Łącznie w okresie od dnia 30 grudnia 2009 r. do dnia 26 maja 2015 r. ujęto w nim 131 wpisów o treści: „*Skrzynka była pusta*” lub „*Skrzynka nie zawierała zawartości*”. Nie stwierdzono przypadków złożenia skarg na funkcjonowanie DPS w innym trybie.

(dowód: akta kontroli str. 89-92)

Zespół został powołany przez byłego dyrektora DPS zarządzeniem nr 8/a/2000 z dnia 19 października 2000 r. (zmienionym aneksem z 19 stycznia 2012 r. i 7 stycznia 2014 r. przez obecnego dyrektora). Powołując Zespół zarówno były, jak i obecna dyrektor DPS (wprowadzając aneks do ww. zarządzenia) nie określili liczby osób wchodzących w jego skład. W ww. zarządzeniu wskazano jedynie, że do składu Zespołu powołani zostali pracownicy pierwszego kontaktu, pracownik socjalny, pedagog i rehabilitant. Zarządzenie to stanowiło również, że celem Zespołu jest opracowanie i wdrażanie, a także okresowa ocena indywidualnych planów wsparcia mieszkańców DPS. W skład Zespołu wchodził pracownicy pierwszego kontaktu. Funkcje pracownika pierwszego kontaktu sprawowały: pielęgniarki, pracownicy socjalni, opiekunowie, instruktor terapii zajęciowej, fizjoterapeuta oraz pokojowe. Z przedłożonego 1 czerwca 2015 r. zestawienia pracowników pierwszego kontaktu (aktualizacja z 18 maja 2015 r.) wynikało, że skład Zespołu obejmował 20 osób (19 zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy, a jedna na podstawie umowy zlecenia), a wg stanu na 18 maja 2015 r. w DPS mieszkało 55 mieszkańców. Tym samym, wskaźnik zatrudnienia pracowników Zespołu w pełnym wymiarze czasu pracy (19 pracowników) do liczby mieszkańców (55) wynosił 0,34, podczas gdy zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 3 lit. a rozporządzenia w sprawie dps wskaźnik ten powinien wynosić nie mniej niż 0,4.

Dyrektor DPS wyjaśniła, że wymóg określony w § 6 ust. 2 pkt 3 lit. ww. rozporządzenia dotyczący wskaźnika zatrudnienia był zapewniony, lecz nie zaktualizowano wykazu pracowników pierwszego kontaktu. Wykaz ten został zaktualizowany w dniu 16 czerwca 2015 r., na dowód czego Dyrektor DPS przedstawiła jego zaktualizowaną wersję, zgodnie z którą w skład Zespołu wchodziło 23 pracowników, sprawujących opiekę nad 56 mieszkańcami, stąd opisany wyżej wskaźnik zatrudnienia wynosił 0,41.

(dowód: akta kontroli str. 93-100, 337-338)

Zasady funkcjonowania Zespołu określone zostały w Regulaminie pracy Zespołu wprowadzonym zarządzeniem Nr 10/2005 dyrektora DPS z dnia 10 maja 2005 r., które zmienione zostało aneksami z dnia 12 maja 2006 r. i 7 stycznia 2014 r. Aneksem z 12 maja 2006 r. Dyrektor ustaliła prezydium Zespołu w składzie: przewodniczący - pracownik socjalny i członkowie - kierownik zespołu pielęgniarek oraz opiekunka. Zgodnie z Regulaminem Zespołu, zebrania Zespołu powinny odbywać się co 2 miesiące lub w miarę potrzeb, a z ich przebiegu należało sporządzić pisemny protokół. W poszczególnych latach objętych kontrolą, tj. 2012-2014 Zespół zbierał się odpowiednio: 4, 5 i 4 razy, zamiast co 2 miesiące (6 razy w danym roku). W 2015 r. - do dnia 1 czerwca Zespół zebrał się 3 razy. Posiedzenia Zespołu były dokumentowane stosownymi protokołami.

(dowód: akta kontroli str. 93-107)

3. W latach 2011-2014 liczba miejsc w DPS wynosiła 56 i była stała. Liczba osób przebywających w DPS była równa liczbie miejsc w roku 2011 i 2014 (56), natomiast w roku 2012 i 2013 była odpowiednio mniejsza o jedną osobę i większa o dwie osoby. Dyrektor DPS wyjaśniła, że ponadplanowe przyjęcia (2 osoby) wynikały z przyjęcia osoby, którą dowiozła policja (bezdolny zamieszkujący w nie ogrzewanym pustostanie), a druga osoba została przyjęta po pobycie w szpitalu ze złamaną kością biodrową. Mimo przyjęcia dwóch dodatkowych mieszkańców nie zostały pogorszone warunki pobytu, ponieważ w grudniu 2013 r. po przeprowadzonej inwestycji DPS uzyskał dodatkowy pokój z łazienką o powierzchni 12,4 m². Zatrudnione zostały również (po zakończonym stażu z urzędu pracy) 2 osoby na 1/2 etatu.

W latach 2011-2014 malała liczba osób oczekujących na przyjęcie do DPS i wynosiła ona w poszczególnych latach od 8 do 14, od 6 do 12, od 1 do 7 i od 2 do 4 osób. Znacznie też skrócił się czas oczekiwania na przyjęcie, który wynosił odpowiednio 6, 3, 2 i 1 miesiąc.

(dowód: akta kontroli str. 108-112)

4. Na podstawie badania grupy obejmującej 15 losowo wybranych mieszkańców przyjętych do DPS w latach 2013-14¹⁰ ustalono, że w 9 przypadkach pracownicy DPS przeprowadzili wywiad środowiskowy w miejscu zamieszkania lub pobytu osoby skierowanej do DPS przed datą jej przyjęcia¹¹ i fakt ten udokumentowali notatkami służbowymi, a w jednym przypadku nie przeprowadzono takiego wywiadu¹². W pozostałych 5 skontrolowanych przypadkach wywiadu nie przeprowadzono z uwagi na fakt, że osoby te zostały przyjęte do DPS w wyniku pilnych interwencji Ośrodków Pomocy Społecznej¹³, co uniemożliwiało przeprowadzenie wywiadów. Niemniej jednak pracownicy DPS spisali w tych przypadkach notatki służbowe, które zawierały podstawowe informacje dotyczące tych osób, uzyskane w wyniku kontaktów z OPS kierującym daną osobę do DPS.

W przypadku jednego z mieszkańców, który przyjęty został do DPS 28 maja 2012 r.¹⁴ indywidualny plan wsparcia został opracowany w dniu 7 stycznia 2013 r., tj. po upływie 7 miesięcy i 10 dni od dnia jego przyjęcia, co było niezgodne z § 2 ust. 4 rozporządzenia w sprawie *dps* (plan wsparcia powinien zostać opracowany w terminie 6 miesięcy od dnia przyjęcia mieszkańca do DPS). W pozostałych przypadkach dla każdego z ww. grupy mieszkańców przyjętych do DPS został opracowany indywidualny plan wsparcia z zachowaniem ww. terminu. Przedmioty wartościowe mieszkańców były odnotowywane w spisie takich przedmiotów stanowiącym część indywidualnego planu wsparcia oraz w aktach mieszkańca.

(dowód: akta kontroli str. 113-124)

¹⁰ Rok 2013 - poz. w rejestrze przyjęć do DPS: 2, 3, 5, 7, 8, 9, 11, 15, 16. Rok 2014 - poz.: 3, 4, 8, 9, 14, 15.

¹¹ Poz. w Rejestrze: Rok 2013 r. - 2, 5, 8, 9, 11, 15, Rok 2014 r. - 4, 8, 9.

¹² Poz. 7 Rejestru z 2013 r.

¹³ Dalej: OPS.

¹⁴ Poz. 7 Rejestru z 2013 r.

5. Na podstawie losowo wybranej próby obejmującej 25 mieszkańców przyjętych do DPS do końca 2013 r. ustalono stopień realizacji ich indywidualnych planów wsparcia stwierdzając, co następuje:

a) Dla 24 mieszkańców zostało opracowanych łącznie 71 indywidualnych planów wsparcia¹⁵ w terminie 6 miesięcy od dnia ich przyjęcia do DPS, co ustalono na podstawie daty przyjęcia mieszkańca do DPS oraz okresów na jakie te plany zostały opracowane.

Plany wsparcia określały: zadania do realizacji, sposób, formy i terminy ich realizacji oraz osoby odpowiedzialne. Najczęściej wśród celów wskazywano: utrzymanie dobrego stanu zdrowia, aklimatyzację w placówce, zachowanie aktywności, utrzymanie kontaktu z rodziną oraz uczestnictwo w rehabilitacji. Planowane działania definiowano przykładowo w następujący sposób: zachęcanie do udziału w terapii zajęciowej, rehabilitacji i aktywnego udziału w życiu DPS; kontrola stanu zdrowia; zachęcanie do kontaktów z rodziną; zachęcanie do utrzymania higieny osobistej; wspieranie aktywności mieszkańca w ramach indywidualnych zainteresowań lub pasji. We wszystkich skontrolowanych planach określono osoby odpowiedzialne za realizację zadań. W czterech planach dotyczących trzech mieszkańców nie określono terminów realizacji zadań¹⁶ natomiast w 9 planach dotyczących 7 mieszkańców brak było wskazania niektórych terminów (np. dla dwóch zadań określono terminy ich realizacji, a dla jednego nie)¹⁷. Realizacja wszystkich 71 planów była przedmiotem podsumowania (oceny) Zespołu, przy czym w 12 przypadkach w dokumencie, w którym ujęto ustalenia podsumowania nie została wskazana data jego przeprowadzenia. W przypadku 56 podsumowań sformułowano wnioski z realizacji planów, natomiast w 15 przypadkach podsumowanie nie zawierało takich wniosków z uwagi na to, że zostały osiągnięte cele planu.

b) Większość, tj. 53 z 58 planów, w których określone zostały terminy ich realizacji, zostało zrealizowanych terminowo. W przypadku 5 planów nieterminowa realizacja zadań wynikała z przyczyn niezależnych od Zespołu, w tym przykładowo z pogorszenia stanu zdrowia mieszkańca lub niechęci do uczestnictwa w zaproponowanych formach oddziaływania terapeutycznego. W planach nie określono sposobu pomiaru lub oceny wykonania zadań, niemniej jednak realizacja takich zadań poddawana była okresowej (półrocznej) ocenie oraz podsumowaniu końcowemu, które dotyczyło całego okresu realizacji planu. Wnioski wynikające z ww. analizy w 4 przypadkach stanowiły podstawę aktualizacji planów wsparcia¹⁸. Najczęściej zamierzenia, które nie zostały zrealizowane dotyczyły: aktywizacji ogólnej, rehabilitacji, spotkań okolicznościowych, a wynikało to z niechęci mieszkańców do uczestnictwa w takich formach zająć.

(dowód: akta kontroli str. 125-150)

c) W przypadku 46 planów wsparcia mieszkańcy chętnie uczestniczyli w realizacji zaplanowanych zadań, natomiast w przypadku 25 planów uczestniczyli tylko częściowo. Było to spowodowane np. zmianą stanu zdrowia, w sporadycznych przypadkach nieatrakcyjną propozycją zajęć (np. prowadzenie rehabilitacji w ciasnym pomieszczeniu) lub brakiem zainteresowania mieszkańca określoną formą zajęć. W uzasadnionych przypadkach w stosunku do mieszkańców były podejmowane działania wspierające, np. z udziałem psychologa, który udzielał konsultacji mieszkańcom. W okresie od 13 sierpnia 2014 r. do 27 maja 2015 r. psycholog przeprowadził ogółem 142 konsultacje z mieszkańcami (w 16 wyznaczonych terminach), które zostały udokumentowane w formie opinii o mieszkańcu.

¹⁵ W kilku przypadkach dla jednego mieszkańca opracowano więcej niż 1 plan.

¹⁶ Dotyczy mieszkańców (J.C. (w dwóch planach); A.C.; R.K.) przyjętych do DPS odpowiednio w dniu: 16.09.2011r.; 10.06.2010 r.; 18.05.2010 r.; 05.09.2011 r.

¹⁷ Dotyczy mieszkańców: Z.W.; M.T.; M.B.; M.L.J.; H.K.; U.Sz.; A.C.

¹⁸ Dot. mieszkańców: D.C.; K.B.; J.B.; J.S.

Jednorazowo konsultacjami zostało objętych 40 mieszkańców DPS. 25 mieszkańców uczestniczyło w konsultacjach z psychologiem wielokrotnie, tj. od 2 do 13 razy. W zależności od zmieniającej się sytuacji mieszkańca DPS w czterech przypadkach ich plany wsparcia zostały zaktualizowane.

(dowód: akta kontroli str. 151-160)

6. Ustaleń w zakresie spełniania przez DPS warunków określonych w § 6 rozporządzenia w sprawie *dps*, dokonano w wyniku przeprowadzonych oględzin, badania dokumentów oraz wyjaśnień złożonych przez pracowników DPS.

a) W zakresie usług bytowych ustalono, że budynki DPS i ich otoczenie nie miały barier architektonicznych, które uniemożliwiałyby lub ograniczały poruszanie się osobom (mieszkańcom) niepełnosprawnym. Budynki zostały wyposażone w windy (po jednej w każdym z budynków) dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, a pokoje mieszkalne - w sprawny system przyzywowo-alarmowy oraz system alarmu przeciwpożarowego. W obiektach znajdowało się 19 pokoi jednoosobowych i 18 wieloosobowych (17 dwuosobowych i jeden trzyosobowy) spełniających wymogi powierzchniowe określone w rozporządzeniu w sprawie *dps* (pokoje jednoosobowe miały powierzchnię nie mniejszą niż 9 m², a wieloosobowe nie mniejszą niż 6 m² na osobę¹⁹). Pokoje wyposażono w łóżko lub tapczan, szafę, stół, krzesła, szafkę nocną dla każdego mieszkańca.

DPS dysponował pokojem dziennego pobytu, jadalnią, gabinetem medycznej pomocy doraźnej, pomieszczeniem do terapii i rehabilitacji, kuchenkami pomocniczymi, a także pomieszczeniami do prania i suszenia, palarnią oraz kaplicą.

(dowód: akta kontroli str. 161-176)

b) W zakresie warunków sanitarnych ustalono, że liczba łazienek zapewniała możliwość korzystania z każdej z nich przez nie więcej niż pięć osób, a w przypadku toalet - nie więcej niż cztery osoby. Łazienki i toalety przystosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych. Pomieszczenia mieszkalne były czyste (sprzątane nie rzadziej niż raz dziennie), estetycznie urządzone i wolne od nieprzyjemnych zapachów.

(dowód: akta kontroli str. 161-163)

c) W zakresie wyżywienia i organizacji posiłków ustalono, że mieszkańcom zapewniono co najmniej trzy posiłki dziennie, a także możliwość otrzymania posiłku dodatkowego (na zgłoszoną przez mieszkańca prośbę) oraz posiłku dietetycznego, zgodnie ze wskazaniem lekarza²⁰. Podstawowe produkty spożywcze oraz napoje były dostępne dla mieszkańców całą dobę w budynku głównym w kuchence oddziałowej (wydawane były na prośbę mieszkańca przez osobę dyżurującą). Mieszkaniec mógł spożywać posiłki w zajmowanym pokoju mieszkalnym. W razie potrzeby mieszkaniec był karmiony (wg stanu na dzień 29 maja 2015 r. na ogólną liczbę 55 mieszkańców, 12 było karmionych przez personel w pokojach).

(dowód: akta kontroli str. 179-182)

d) W zakresie zapewnienia odzieży i obuwia ustalono, że DPS mieszkańcom nieposiadającym własnej odzieży i obuwia oraz możliwości ich zakupu²¹ zapewnił odzież całodzienną, odzież zewnętrzną, bieliznę dzienną i nocną, buty i pantofle w ilościach określonych w § 6 ust. 7 rozporządzenia w sprawie *dps*.

(dowód: akta kontroli str. 183)

¹⁹ Z uwzględnieniem w przypadku pięciu pokoi odstępstwa od normy powierzchniowej nie większej niż 5% (§ 6 ust. 1 pkt 3 lit. c rozporządzenia Ministra).

²⁰ Na dzień 29 maja 2015 r. 23 mieszkańców korzystało z różnego rodzaju diet: 10 mieszkańców - lekkostrawnej, 12 - cukrzycowej i 1 - bezsolnej.

²¹ Badaniem w tym zakresie objęto siedmiu mieszkańców, którzy mieli ograniczone możliwości zakupu z własnych środków finansowych odzieży i obuwia, ponieważ otrzymywali oni do swojej dyspozycji 30% kwoty z otrzymywanego zasiłku stałego w wysokości 542 zł (dot. M. W., T. M., L. J., J. M., Z. W., G. H., Z. G.).

e) W zakresie utrzymania higieny osobistej mieszkańców pracownicy DPS zapewniali im pomoc, poprzez codzienną oraz w miarę potrzeby doraźną pomoc w wykonywaniu zabiegów higienicznych. W przypadku siedmiu mieszkańców, którzy z uwagi na ograniczone środki finansowe (zasilek stały) nie byli w stanie zapewnić sobie osobistych środków czystości i środków higienicznych, DPS zapewniał niezbędne środki (mydło, pastę i szczoteczkę do zębów, szampon, przybory do golenia).

(dowód: akta kontroli str. 183)

f) DPS zapewnił mieszkańcom świadczenie pracy socjalnej, poprzez inicjowanie rozmów z mieszkańcami, pomoc w rozwiązywaniu problemów osobistych, rodzinnych lub prawnych. DPS zapewnił również możliwość korzystania z terapii zajęciowej, ćwiczeń rehabilitacyjnych, biblioteki, a także kontaktu z kapłanem i dyrektorem DPS.

W latach objętych kontrolą terapia zajęciowa w DPS była prowadzona na podstawie miesięcznych planów, opracowywanych przez instruktorkę terapii zajęciowej. W planach tych ujmowane były różnorodne formy zajęć przewidziane na wszystkie dni miesiąca, za wyjątkiem weekendów oraz dni świątecznych. Wśród proponowanych form terapii zajęciowej ujmowano, np. trening autogenny, robotki ręczne, zajęcia plastyczne, ćwiczenia stymulujące pamięć, gry stolikowe, czytanie wierszy, śpiewanie piosenek, majsterkowanie, zajęcia kulinarne oraz imprezy okolicznościowe. Realizacja terapii zajęciowej była dokumentowana w Dziennikach terapii zajęciowej prowadzonych przez ww. instruktorkę. W dziennikach odnotowywano datę przeprowadzonych zajęć, osoby uczestniczące oraz temat zajęć.

(dowód: akta kontroli str. 341-355)

Zajęcia rehabilitacyjne w DPS prowadzone były na podstawie dokumentu pn. *Ramowy plan rehabilitacji*. Plan ten określał dni, w których prowadzono rehabilitację (od poniedziałku do piątku), godziny prowadzenia zajęć (od 8:30 do 15:00) oraz rodzaje wykonywanych działań, jak np.: indywidualna praca z mieszkańcem (doskonalenie chodu z wykorzystaniem balkonika, ćwiczenia czynne lub bierne przy łóżku), ćwiczenia w gabinecie rehabilitacji, gimnastyka ogólnousprawniająca. Realizacja ww. zajęć była dokumentowana w Dziennikach zajęć prowadzonych przez fizjoterapeutkę.

(dowód: akta kontroli str. 356-364)

Całodobowa opieka nad mieszkańcami DPS była wykonywana w oparciu o miesięczne rozkłady pracy pielęgniarek, opiekunek i pokojowych, sporządzane przez kierowniczkę działu opiekuńczego. W godzinach od 7:00 do 19:00 dyżury w DPS pełniły więcej niż dwie pielęgniarki lub opiekunki, natomiast w godz. od 19:00 do 7:00 tzw. dyżury nocne były pełnione przez dwie osoby (po jednej osobie w każdym z dwóch budynków).

(dowód: akta kontroli str. 184-189)

7. DPS zapewniał mieszkańcom dostęp do opieki pielęgniarskiej, m.in. poprzez zatrudnienie w dziale opiekuńczym pięciu pielęgniarek w pełnym wymiarze czasu pracy, jednej pielęgniarki na umowę zlecenia w wymiarze 3/4 czasu pracy oraz trzech pielęgniarek opieki długoterminowej (dwie na 1/2 etatu a jedna na 1/4 etatu) zatrudnionych w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia. Na 56 mieszkańców DPS 12 nie było zdolnych do samodzielnego opuszczenia łóżka.

Wszyscy mieszkańcy, w chwili przyjęcia do DPS, składali deklaracje do objęcia opieką pielęgniarki środowiskowej (Stacja Opieki Caritas Diecezji Opolskiej) oraz lekarza podstawowej opieki zdrowotnej²² (prowadzącego indywidualną praktykę lekarską w gminie Korfantów). Zasady świadczenia usług przez lekarza poz zostały określone w porozumieniu z dnia 1 lutego 2010 r. Określało ono m.in., że lekarz ten

²² Dalej: poz.

świadczy usługi na terenie DPS w każdy czwartek od godz. 9-11 oraz w razie potrzeby na wezwanie w ramach wizyt domowych.

W rejestrze prowadzonym od 1 października 2013 r. odnotowano w 2013 r. ogółem 18 wizyt lekarza w DPS oraz w ramach tzw. wizyt domowych, w trakcie których zostało zbadanych 71 mieszkańców. W 2014 r. i 2015 r. (do końca maja) odnotowano odpowiednio: 77 i 55 wizyt, a liczba osób zbadanych wyniosła 314 i 253.

W okresie od 29 sierpnia 2012 r. do końca maja 2015 r. lekarz poz zleciła przeprowadzenie łącznie 788 badań mieszkańcom DPS (47 w 2012 r., 205 w 2013 r., 413 w 2014 r. i 123 w 2015 r.). W razie potrzeby osoby zdolne do poruszania się były rejestrowane do lekarza w każdym innym dniu (poza dniami wolnymi) w gabinecie lekarza poz oddalonym od DPS o około 200 m. W dni wolne od pracy oraz w porze nocnej (18-8) świadczenia pielęgniarki środowiskowej oraz lekarza były zapewnione przez podmiot leczniczy o nazwie Nocna i Świąteczna Opieka Zdrowotna OPTIMA MEDYCYNĄ S.A. z siedzibą w Nysie przy ul. Ogrodowej 1.

DPS dysponował dziewięcioosobowym samochodem Opel Vivaro przystosowanym do przewozu osób niepełnosprawnych na wózku inwalidzkim (możliwość przewiezienia dwóch wózków jednocześnie). W latach 2012-2015 (do końca maja) w dokumencie pn. *Rejestr konsultacji lekarskich u specjalistów i pobytów w szpitalu* odnotowano łącznie 434 wyjazdy, w tym w poszczególnych latach: (84 w 2012 r., 120 w 2013 r., 158 w 2014 i 72 w 2015 r.). Najczęściej mieszkańcy DPS byli dowożeni do lekarzy specjalistów²³ i szpitali w Nysie, Białej, Opolu, Kędzierzynie - Koźlu. Po wystawieniu mieszkańcowi DPS przez lekarza poz skierowania do specjalisty pracownik DPS ustalał termin przyjęcia, po przeprowadzonym uprzednio rozeznananiu, gdzie najszybciej można uzyskać specjalistyczną poradę.

(dowód: akta kontroli str. 190)

8. Sposób przechowywania i zabezpieczenia środków pieniężnych i przedmiotów wartościowych należących do mieszkańca DPS określony został w dokumencie zatwierdzonym przez dyrektora DPS pn. *Procedura zabezpieczenia finansowego i majątkowego mieszkańca DPS w Korfantomie* z dnia 11 czerwca 2007 r. Dokument ten regulował również zasady gospodarowania środkami finansowymi mieszkańca.

Przyjęta procedura zobowiązywała m.in. pracownika socjalnego DPS do informowania nowoprzybyłego mieszkańca o formach zabezpieczenia finansowego i majątkowego stosowanych w DPS. Stanowiła także, że środki finansowe każdego z mieszkańców mogą być przechowywane na koncie depozytowym mieszkańców w DPS lub indywidualnym rachunku bankowym, oraz że DPS prowadzi na bieżąco indywidualne kartoteki dokumentujące aktualny stan finansów mieszkańca zgromadzonych na koncie depozytowym w DPS. Wypłata z konta depozytowego mogła nastąpić na podstawie wniosku mieszkańca, pisemnego oświadczenia woli mieszkańca złożonego pracownikowi pierwszego kontaktu, a w przypadku osoby ubezwłasnowolnionej na podstawie wniosku opiekuna prawnego. Wartościowe przedmioty osobiste mogły być przechowywane w zalakowanych kopertach, opatrzonych imieniem i nazwiskiem w szafie pancernej, oznaczonych imiennie i wpisanych do rejestru rzeczy prywatnych.

(dowód: akta kontroli str. 191-192)

Według stanu na 23 czerwca 2015 r., na wspólnym koncie depozytowym DPS prowadzonym dla mieszkańców, oprocentowanym w wysokości 1,55%, zgromadzone były środki finansowe 54 spośród 56 mieszkańców w łącznej kwocie 31 903,96 zł. Rachunek ten prowadzony był przez bank mający swój oddział w Nysie, a jego obsługą z ramienia DPS zajmowała się główna księgowa.

²³ Najczęściej do: urologa, neurologa, ortopedy i psychiatry.

Na podstawie dokumentu pn. *Zestawienie obrotów i salta za m-c czerwiec 2015 r.* (do 23 czerwca) kontrolujący dokonał doboru próby kontrolnej obejmującej 10 mieszkańców spośród 54 korzystających z konta depozytowego²⁴ w celu ustalenia prawidłowości dokonywania i dokumentowania wpłat i wypłat z ww. konta. W kartach analitycznych (przychodów i rozchodów) prowadzonych odrębnie dla ww. 10 mieszkańców ujmowane były wpłaty i wypłaty wraz z opisem przeprowadzonych operacji. Mieszkańcy DPS mieli możliwość pobierania swoich środków z konta depozytowego bądź osobiście lub za pośrednictwem swojego pracownika pierwszego kontaktu (opiekuna). Fakt pobrania gotówki zarówno mieszkańiec, jak i jego opiekun potwierdzali każdorazowo podpisem na dowodzie wypłaty. W przypadku pobrania gotówki przez opiekuna, przeznaczonej na dokonanie zakupów na rzecz mieszkańca, rozliczenie pobranych środków było przez niego dokumentowane opisowo w prowadzonym zeszycie zakupów, w którym wklejano także dowody zakupów w postaci paragonów i rachunków. Analiza zapisów zawartych w objętych badaniem 10 kartach analitycznych oraz rozliczeń ujętych w zeszytach zakupów prowadzonych przez opiekunów wykazała, że dane ujęte w tych dokumentach były ze sobą zgodne.

(dowód: akta kontroli str. 193-208)

W DPS prowadzony był *Rejestr prywatnych rzeczy mieszkańców przekazanych do depozytu w szafie pancernej w DPS*, w którym odnotowano w poz. od 1 (data wpisu: 10 listopada 2010 r.) do 10 (data wpisu: 15 maja 2015 r.) 11 przypadków zdeponowania wartościowych przedmiotów lub dokumentów (w przypadku jednego z mieszkańców w jednej pozycji w rejestrze odnotowano przyjęcie dwóch depozytów). W trzech przypadkach zdeponowane przedmioty zostały uprzednio wydane osobom uprawnionym. Przeprowadzone w dniu 28 maja 2015 r. oględziny zawartości sejfu wykazały, że liczba znajdujących się w sejfie zamkniętych i opieczętowanych kopert (8) była zgodna z liczbą przyjętych depozytów odnotowanych w ww. Rejestrze.

(dowód: akta kontroli str. 209-216)

9. Wielkość środków otrzymanych od powiatu nyskiego na prowadzenie DPS w latach 2012 -2014 wynosiła odpowiednio: 1 296 tys. zł, 1 390 tys. zł i 1 514 tys. zł. W kwotach tych odpłatność za pobyt wnoszona przez gminy wynosiła w ww. latach odpowiednio: 778 tys. zł, 807 tys. zł i 855 tys. zł, a przez mieszkańców - 506 tys. zł, 559 tys. zł i 628 tys. zł. Środki z powyższych tytułów wpływające na konto DPS były niezwłocznie przekazywane na konto dochodów powiatu, a następnie bez zbędnej zwłoki - na konto wydatków DPS. Umożliwiała to bieżące finansowanie działalności DPS. Dochody powiatu z tytułu odpłatności mieszkańców były wykorzystane na wydatki związane z utrzymaniem DPS. I tak w 2014 r. największe wydatki obejmowały: wynagrodzenia osobowe pracowników (942 293 zł); składki na ubezpieczenie społeczne (170 510 zł), zakup środków żywności (150 318 zł), zakup energii (90 470 zł), zakup materiałów i wyposażenia (81 559 zł).

(dowód: akta kontroli str. 217-228)

Analiza kwot - wielkości środków (wydatków) określonych w uchwałach budżetowych powiatu nyskiego na lata 2012-2014²⁵ wykazała, że były one równe kwotom zaproponowanym przez dyrektora DPS na etapie opracowania projektu budżetu powiatu i wynosiły w poszczególnych latach, odpowiednio: 1 594,500 zł, 1 607,051 zł i 1 714,300 zł. Uwzględnienie w budżecie powiatu zaproponowanych przez dyrektora DPS kwot wydatków wskazuje, że były one wystarczające dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania DPS.

(dowód: akta kontroli str. 229-242)

²⁴ 5 mieszkańców zajmujących co 10 pozycję w zestawieniu oraz 5 mieszkańców z najwyższym stanem konta.

²⁵ Uchwała Rady Powiatu w Nysie: nr XII/110/11 z dnia 30 grudnia 2011 r., nr XXI/302/12 z dnia 28 grudnia 2012 r. i nr XXXI/407/13 z dnia 30 grudnia 2013 r.

W zdecydowanej części koszty funkcjonowania DPS pokrywał ze środków własnych powiatu (wpłat dokonanych przez gminy i osoby przebywające w DPS) i dotacji Wojewody Opolskiego, natomiast w znikomej części ze środków własnych pochodzących z innych źródeł (tj. usług żywieniowych, pralniczych, refundacji zatrudnienia przez powiatowy urząd pracy, odsetek bankowych).

(dowód: akta kontroli str. 217)

W 2014 r. średnie wynagrodzenie (brutto) pracownika socjalnego w DPS wynosiło - 2 417 zł (od 2 116 do 2 719), pielęgniarki - 2 398 zł (od 2 345 do 2 459); opiekunki - 2 066 zł (od 1 772 do 2 296); pokojowej - 1 724 zł (od 1 660 do 2 163 zł).

(dowód: akta kontroli str. 243)

Wnioski²⁶ o środki z dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie pobytu mieszkańców przyjętych do DPS przed 1 stycznia 2004 r., kierowane były przez DPS do Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego, za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie, w terminie do dnia 5 każdego miesiąca. Zawierały one m.in. dane o: *liczbie miejsc statutowych, rzeczywistej liczbie mieszkańców ogółem (w tym finansowanych wg starych zasad i wg nowych zasad), a także: średnią miesięczną kwotę dotacji dla województwa na jednego mieszkańca, średni miesięczny koszt utrzymania w DPS na jednego mieszkańca, kwotę dotacji za dany miesiąc oraz liczbę osób oczekujących na przyjęcie do DPS*. Ocena rzetelności danych zawartych w ww. wnioskach została przeprowadzona na próbie obejmującej wnioski za miesiąc marzec, czerwiec, wrzesień i grudzień z lat 2012-2014. Według ww. wniosków w 2012 r. liczba mieszkańców przyjętych do DPS na starych zasadach²⁷ wynosiła 15. W 2013 r. w objętych badaniem miesiącach wynosiła odpowiednio: 14, 13, 13 i 12 osób, a w 2014 r.: 11, 11, 10 i 10 osób. Wszyscy mieszkańcy ujęci w ww. wnioskach zostali skierowani do DPS na podstawie decyzji kierującej wydanej przed dniem 1 stycznia 2004 r.

(dowód: akta kontroli str. 244-256)

Z analizy porównawczej danych dotyczących wielkości wnioskowanych dotacji objętych ww. badaniem z danymi ujętymi w rocznym Zestawieniu obrotów i sald kont z podziałem na miesiące wynika, że kwoty wnioskowane w objętych badaniem miesiącach były równe kwotom otrzymanym.

(dowód: akta kontroli str. 244-255, 257-259)

Kwota otrzymanej dotacji na lata 2012-2014, per saldo w rozliczeniu rocznym, powiększona o opłaty od osób umieszczonych w DPS przed dniem 1 stycznia 2004 r. była równa średniemu miesięcznemu kosztowi utrzymania mieszkańca (niewielkie różnice w wysokości od 15 do 25 zł występujące w danym miesiącu, były korygowane przez OUW w rozliczeniu dotacji za miesiąc listopad i grudzień – DPS nie otrzymywał dotacji w grudniu).

(dowód: akta kontroli str. 248 -249)

10. Ustalenia terminów, w jakich gminy wносиły opłaty za pobyt mieszkańca w DPS, dokonano na próbie obejmującej 25 mieszkańców przyjętych do DPS do końca 2013 r. W przypadku 18 decyzji o ustaleniu wysokości opłaty za pobyt tych mieszkańców w DPS, wydanych przez OPS, nie zawierały one terminu, w którym jednostki te były zobowiązane uiszczać opłaty za pobyt mieszkańca. W pozostałych siedmiu zbadanych decyzjach termin taki został określony. W praktyce gminy/OPS wносиły opłaty za pobyt mieszkańca w DPS w wyniku skierowania do nich noty księgowej, wystawianej przez DPS do dnia 10 każdego miesiąca. Nota wskazywała OPS lub MOPS zobowiązany do poniesienia opłaty za dany miesiąc, jej wysokość

²⁶ W formie dokumentu pn. Meldunek miesięczny w zakresie bieżącego utrzymania mieszkańców w domach pomocy społecznej.

²⁷ Na podstawie decyzji o skierowaniu do domy pomocy społecznej wydanych przed dniem 1 stycznia 2004 r.

i 14 dniowy termin, w którym ww. jednostki powinny wnieść tę opłatę. Badanie dotyczące opłat za pobyt w DPS ww. 25 mieszkańców za m-c luty 2012, maj 2013, sierpień 2014 r. wykazało, że wszystkie noty księgowe zostały skierowane do właściwych OPS do dnia 10 badanego miesiąca, a należności z tego tytułu wpłynęły na konto DPS w 14 dniowym terminie liczonym od dnia wystawienia noty.

(dowód: akta kontroli str. 260-263)

11. Dyrektor DPS dane dotyczące ustalenia średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w latach 2012-2014 (w formie wniosku) przekazywała do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie odpowiednio w dniu: 25 stycznia 2012 r., 18 stycznia 2013 r. i 27 stycznia 2014 r. W załączniku nr 1 do wniosku ujmowane były roczne wydatki z działalności DPS w roku poprzednim, natomiast w załączniku nr 2 ujmowane były dane dotyczące rzeczywistej liczby mieszkańców w poszczególnych miesiącach roku. Wyliczenia średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w DPS w latach 2012-2014 dyrektor DPS dokonywała rzetelnie, tj. zgodnie z zasadami określonymi w art. 6 pkt 15 ustawy o pomocy społecznej, z uwzględnieniem zmiany wynikającej z ustawy z dnia 22 lutego 2013 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw²⁸. Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w DPS w latach 2012-2014 wynosił odpowiednio: 2 373,06 zł, 2 470,11 zł i 2 565,13 zł. Po ww. nowelizacji art. 6 pkt 15 ustawy o pomocy społecznej koszty utrzymania mieszkańca nie obejmowały kosztów inwestycyjnych i wydatków na remonty.

Dane służące wyliczeniu ww. kosztów były zgodne z danymi ujętymi w rocznych sprawozdaniach Rb-28S z wykonania planu wydatków budżetowych za lata 2011-2013.

(dowód: akta kontroli str. 264-293)

W latach 2012-2014 wydatki na utrzymanie DPS, w tym remonty wynosiły, odpowiednio: w 2012 r. – 1 615 620 zł, w tym na remonty 48 459 zł, w 2013 r. – 1 698 215 zł, w tym na remonty 14 976 zł, a w 2014 r. - 1 763 392, w tym na remonty 46 803 zł. Źródłem finansowania powyższych wydatków były środki własne z tytułu odpłatności za pobyt oraz dotacja. Wielkość powyższych środków umożliwiła niezakłócone funkcjonowanie placówki. Dyrektor DPS nie występowała z wnioskami o przyznanie dodatkowych środków na inwestycje i remonty.

(dowód: akta kontroli str. 283, 286, 291)

12. W zeszycie kontroli DPS, w kontrolowanym okresie, odnotowano przeprowadzenie ogółem ośmiu kontroli zewnętrznych, w tym jednej w 2011 r., dwóch w 2012 r., czterech w 2013 r. oraz jednej w 2014 r. Śpośród tych kontroli pięć przeprowadzili pracownicy Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Opolu²⁹, a po jednej przedstawiciele: Wojewody Opolskiego, Starosty Nyskiego oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Kontrolami WSSE objęto: stan żywności, stan techniczny obiektu, w tym kuchni, postępowanie z bielizną i odpadami, a także zagadnienia BHP. Kontrola przedstawiciela Wojewody Opolskiego obejmowała ocenę jakości usług świadczonych przez DPS oraz zgodności zatrudniania z wymogami i kwalifikacjami. Dochody i wydatki w 2012 r. były przedmiotem kontroli przedstawiciela Starosty Nyskiego, a prawidłowość obliczenia składek na ubezpieczenia społeczne przedmiotem kontroli ZUS.

(dowód: akta kontroli str. 294-314)

²⁸ Dz. U., poz. 509.

²⁹ Dalej: WSSE.

W wyniku powyższych kontroli wydano zalecenia lub sformułowano następujące uwagi: WSSE - nakazała sporządzić i udostępnić pracownikom instrukcję bhp stanowiskową, instrukcję magazynowania i przechowywania niebezpiecznych mieszanin chemicznych oraz stosować niebezpieczne mieszaniny chemiczne oznakowane etykietami umożliwiającymi jednoznacznie ich identyfikację. Zwrócona została również uwaga na brak dodatku warzyw do niektórych śniadań i kolacji, brak urozmaicenia napojów do kolacji, brak udziału w drugich daniach obiadowych przetworów zbożowych (kaszy) oraz brak ciepłych posiłków podawanych na kolację. Wojewoda Opolski zalecił zapewnienie mieszkańcom pokoju nr 4 wymaganego metrażu powierzchni, a inspektor kontroli ZUS zawarł w protokole z kontroli ustalenia (nie formułując zalecenia pokontrolnego), że za miesiąc czerwiec 2009 r. naliczono składki na Fundusz Pracy od podstawy innej, niż wynikającej z listy płac oraz że DPS jako płatnik nie opracowywał wniosków o świadczenia emerytalne i rentowe. Kontrola stanu realizacji ww. zaleceń WSSE oraz Wojewody Opolskiego wykazała, że zostały one zrealizowane w pełnym zakresie oraz w terminie określonym przez wydającego zalecenie pokontrolne.

(dowód: akta kontroli str. 299-327)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Przepis § 6 ust. 1 pkt 6 lit. c rozporządzenia w sprawie *dps* stanowi m.in., że DPS uznaje się za spełniający warunki, jeżeli ostatni posiłek jest podawany nie wcześniej niż o godz. 18:00. Ponadto, dokument pn. *Procedura żywienia mieszkańców DPS (Procedura nr 5)*, zatwierdzony przez dyrektora DPS 30 grudnia 2009 r. określał, że w przypadku kolacji, godzinami jej spożywania są godziny 18:00-20:00.

Przeprowadzone w dniu 22 maja 2015 r. w godz. 17:56 - 18:15 oględziny jadalni DPS wykazały, że mieszkańcy spożywali kolację na stołówce przed godz. 18:00. Kolacja, jak oświadczyła uczestnicząca w tych oględzinach opiekunka w DPS, została wydana - tak jak zawsze - od godz. 17:30. Oświadczenie to potwierdzał fakt, że o godz. 17:56 w jadalni przebywało jedynie sześciu mieszkańców, którzy spożywali kolację; o godz. 18:05 przebywał tylko jeden z mieszkańców, a o godz. 18:15 w jadalni nie przebywał żaden mieszkaniec. Powyższa praktyka wydawania kolacji była zatem niezgodna zarówno z przywołanym wyżej przepisem rozporządzenia w sprawie *dps*, jak i z ww. procedurą.

Zapewnienie przestrzegania przepisów dot. żywienia należało do obowiązków pracownicy DPS zatrudnionej na stanowisku administratora, która wyjaśniła, że *powodem powyższej praktyki były postulaty mieszkańców, aby kolacja była wydawana godzinę wcześniej, na co nie było naszej zgody. Jednak mając na względzie liczne prośby mieszkańców podjęto kompromisową decyzję, aby kolacja była wydawana o pół godziny wcześniej niż stanowi to przepis rozporządzenia.*

(dowód: akta kontroli str. 178, 328)

2. Regulamin pracy Zespołu terapeutyczno-opiekuńczego, który wszedł w życie 10 maja 2005 r. stanowił w § 2 pkt 2, że zebrania Zespołu odbywają się co 2 miesiące lub w miarę potrzeb oraz, że z każdego zebrań Zespołu zostaje sporządzony pisemny protokół. W latach 2012-2014 Zespół zebrał się odpowiednio: 4³⁰, 5³¹ i 4³² razy, a nie co 2 miesiące, tj. co najmniej 6 razy w roku. Przewodnicząca Zespołu wyjaśniła, że: *powodem braku zebrań Zespołu co 2 miesiące, była bieżąca sytuacja w DPS, która wymuszała realizację innych ważnych dla funkcjonowania DPS zadań (np. wyjazdy do lekarzy specjalistów), a bieżące rozeznanie co do realizacji*

³⁰ 31.01.; 26.04.; 03.07.; 17.10.

³¹ 31.01.; 18.04.; 26.06.; 09.09.; 21.11.

³² 31.01.; 03.04. 26.07.; 30.10.

indywidualnych planów wsparcia mieszkańców nie dawało podstawy do niepokojów w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 98, 101-107, 335)

3. Na podstawie 15 losowo wybranych mieszkańców przyjętych do DPS w latach 2013-14, ujętych w Rejestrze przyjęć³³, ustalono że w jednym przypadku nie przeprowadzono wywiadu środowiskowego w celu ustalenia aktualnej sytuacji w miejscu zamieszkania lub pobytu osoby skierowanej do DPS przed datą jej przyjęcia do DPS³⁴. Obowiązek przeprowadzenia takiego wywiadu wynikał z § 11 rozporządzenia w sprawie dps.

Pracownik socjalny, do którego obowiązków należała realizacja ww. zadania wyjaśniła, że: *nie przeprowadziłam wywiadu środowiskowego ponieważ osoba mająca zostać przyjęta do DPS, w dniu 24 kwietnia 2013 r. wraz ze swoim opiekunem prawnym, zwiedziła nasz DPS i odbyła rozmowę z dyrektorem DPS dotyczącą sytuacji ubezwłasnowolnionej kandydatki do naszego domu. Z powyższej wizytacji i rozmowy sporządzona została notatka służbowa, a osoba ta została przyjęta do naszego DPS 15 maja 2013 r.*

(dowód: akta kontroli str. 113-118, 335)

4. W przypadku jednego z mieszkańców przyjętego do DPS 28 maja 2012 r.³⁵ indywidualny plan wsparcia został opracowany w dniu 7 stycznia 2013 r., tj. po upływie 7 miesięcy i 10 dni od dnia jego przyjęcia do DPS, co było niezgodne z § 2 ust. 4 rozporządzenia w sprawie dps, zgodnie z którym plan wsparcia powinien być opracowany w terminie 6 miesięcy od dnia przyjęcia mieszkańca do DPS.

Przewodnicząca Zespołu wyjaśniła, że powodem powyższego było przeoczenie pracownika pierwszego kontaktu (wyznaczonego w dniu przyjęcia mieszkańca do DPS), a pomimo formalnego nieopracowania planu wsparcia, mieszkaniec ten był włączany w działania DPS aktywizujące oraz wspierające proces jego adaptacji do nowych warunków.

(dowód: akta kontroli str. 126, 336)

5. Przepis § 6 ust. 1 pkt 2 lit. h rozporządzenia w sprawie dps uznaje DPS za spełniający warunki, jeżeli m.in. znajduje się w nim pomieszczenie palarni, jeżeli wśród mieszkańców domu są osoby palące. Oględziny przeprowadzone w dniu 10 czerwca 2015 r. wykazały, że palarnia urządzona została w budynku głównym DPS, natomiast nie brak było takiego pomieszczenia w tzw. II budynku, który zamieszkiwany był również przez osoby palące.

Dyrektor DPS wyjaśniła, że *w II budynku miejsce do palenia było wyznaczone lecz nie było ono oznakowane. Obecnie, tj. od 16 czerwca 2015 r. miejsce to zostało oznakowane tabliczką „TU MOŻNA PALIĆ” oraz wyposażone w odpowiednią popielniczkę. Powyższe potwierdziły oględziny przeprowadzone przez kontrolera w dniu 16 czerwca 2015 r.*

(dowód: akta kontroli str. 161, 337)

6. DPS nie zapewnił mieszkańcom możliwości korzystania z codziennej prasy, pomimo, że wymóg taki wynikał z § 6 ust. 1 pkt 10 lit. c rozporządzenia w sprawie dps. Dyrektor DPS wyjaśniła, że *istotnie DPS nie zapewnił mieszkańcom dostępu do codziennej prasy ponieważ z bieżących obserwacji wynika małe zainteresowanie mieszkańców prasą. Niemniej jednak dostęp taki zapewniony zostanie mieszkańcom od dnia 1 lipca 2015 r., ponieważ DPS zaprenumerował dla mieszkańców lokalny dziennik o zasięgu wojewódzkim, tj. Nową Trybunę Opolską.*

(dowód: akta kontroli str. 162, 337)

³³ Rok 2013 poz. w rejestrze: 2, 3, 5, 7,8,9,11,15,16. Rok 2014, poz.: 3,4,8,9,14,15.

³⁴ Poz. 7 Rejestru z 2013 r.

³⁵ Poz. 7 Rejestru z 2013 r.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli przyjęty w DPS sposób powoływania zespołu terapeutyczno-opiekuńczego poprzez wskazanie jako osób wchodzących w jego skład wszystkich pracowników pierwszego kontaktu, bez sporządzenia i systematycznego aktualizowania ich wykazu, uniemożliwił bieżącą weryfikację spełnienia przez DPS wymogu osiągnięcia wymaganego poziomu wskaźnika zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego, o którym mowa w § 6 ust. 2 pkt 3 lit. a) rozporządzenia w sprawie dps.

(dowód: akta kontroli str. 93-100, 337-338)

2. Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę że opis niektórych przedmiotów przyjmowanych do depozytu przedmiotów wartościowych był bardzo ogólnikowy, lakoniczny (np. złota obrączka, kolczyki, telefon komórkowy), bez oznaczenia np. cech szczególnych tych przedmiotów. Powyższe może w przyszłości utrudniać identyfikację tych przedmiotów przy odbiorze z depozytu. Dlatego też zdaniem NIK należy - w miarę możliwości - dążyć do precyzyjnego opisu depozytu.

(dowód: akta kontroli str. 209-215)

3. DPS dysponował dwoma pomieszczeniami do zajęć rehabilitacyjnych na poziomie -1 (w piwnicy), jednak ich mała powierzchnia (17,90 m² i 7,86 m²) oraz ograniczony dostęp naturalnego światła, utrudniał prowadzenie ćwiczeń. Okoliczności te mogły zniechęcać niektórych mieszkańców do udziału w zajęciach, a w konsekwencji prowadzić do ograniczenia możliwości uzyskiwania oczekiwanych przez DPS efektów działań rehabilitacyjnych. Dlatego też zdaniem NIK, zasadnym jest rozważenie możliwości zaadoptowania na salę do zajęć rehabilitacyjnych innego pomieszczenia DPS, np. znajdującego się na parterze w tzw. II budynku.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁶, wnosi o:

1. Zapewnienie przestrzeganie zasad funkcjonowania Zespołu terapeutyczno-opiekuńczego określonych w Regulaminie jego pracy, w zakresie dotyczącym wymaganej liczby zebrań Zespołu w danym roku, określania terminów realizacji zadań ujmowanych w planach wsparcia mieszkańca.
2. Wyeliminowanie przypadków zaniechania przeprowadzania wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania lub pobytu osoby skierowanej do DPS, jak też naruszania terminów dotyczących przygotowania indywidualnych planów wsparcia mieszkańców.

³⁶ Dz.U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, dnia 29 lipca 2015 r.

Kontroler
Edward Wrzeszcz
doradca ekonomiczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu

Dyrektor

.....
podpis

.....
podpis